

FEDERALE OVERHEIDSDIENST JUSTITIE

N. 2002 — 3395

[C — 2002/09912]

18 SEPTEMBER 2002. — Ministerieel besluit tot vaststelling van het normaal bedrag van de honoraria van de personen opgeroepen in strafzaken wegens hun kunde of hun beroep

De Minister van Justitie,

Gelet op de wet van 16 juni 1919 waarbij aan de regering machtiging wordt verleend om aan de bepalingen betreffende de gerechtskosten in strafzaken, in burgerlijke zaken en in handelszaken, wijzigingen toe te brengen, inzonderheid op artikel 1;

Gelet op het algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken vastgesteld bij het koninklijk besluit van 28 december 1950, inzonderheid op artikel 1;

Gelet op het ministerieel besluit van 11 juni 1999 tot vaststelling van het normaal bedrag van de honoraria der personen opgeroepen in strafzaken wegens hun kunde of hun beroep;

Gelet op het advies van de Inspectie van Financiën van 26 juli 2002;

Gelet op het akkoord van de Minister van Begroting van 6 september 2002;

Gelet op het verzoek om spoedbehandeling gemotiveerd door de volgende omstandigheden :

Overwegende dat een beroep tot nietigverklaring werd ingesteld voor de Afdeling Administratie van de Raad van State;

Overwegende dat deze situatie een rechtsonzekerheid doet ontstaan die uiterst schadelijk is voor alle betrokkenen;

Overwegende dat de gerechtelijke deskundigenonderzoeken noodzakelijk zijn in strafzaken en moeten worden bezoldigd;

Overwegende dat de goede werking van Justitie moet worden gewaarborgd;

Overwegende dat dit besluit zo spoedig mogelijk moet worden genomen en bekendgemaakt;

Gelet op het advies van de Raad van State gegeven op 25 september 2002, met toepassing van artikel 84, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State,

Besluit :

HOOFDSTUK I. — *Medische expertises**Afdeling 1. — Onderzoek van lijken*

Artikel 1. Er wordt toegekend :

1° voor het uitwendig onderzoek van een foetus of van een lijk : 58,82 EUR;

2° voor het uitwendig onderzoek van een foetus of van een lijk, ingeval het onderzoek plaats heeft meer dan twee dagen na het overlijden : 121,22 EUR;

3° voor de lijkschouwing, daaronder begrepen het uitwendig onderzoek uitgevoerd op het ogenblik van de lijkschouwing, de diverse afnames voor microscopische, toxicologische en andere onderzoeken, en het sluiten van het lichaam, per deskundige : 359,77 EUR;

4° ingeval de lijkschouwing wordt gelast meer dan twee dagen na het overlijden : 474,51 EUR;

5° voor de afnames van bloed, van urine of andere substanties verricht buiten het kader van de lijkschouwing, per aard van de afname : 17,58 EUR;

6° voor het gebruik van een door de deskundige zelf verstrekte venule : 6,72 EUR;

7° voor de lijkschouwing van een foetus van minder dan zes maanden, daaronder begrepen het uitwendig onderzoek : 116,85 EUR.

Art. 2. Er wordt toegekend, voor de speciale onderzoeken verricht in het kader van een lijkschouwing, voor de voorbereiding en de gedetailleerde dissectie van anatomische delen :

1° hart : coronarografie (N400) : 235,80 EUR;

gedetailleerde dissectie : 88,20 EUR;

2° hoofd : invriezing : 52,86 EUR;

gedetailleerde dissectie : 88,20 EUR;

3° hersenen : formalisatie : 52,86 EUR;

gedetailleerde dissectie : 88,20 EUR;

4° dissectie onder een versterkingsscherm : 88,20 EUR;

5° andere organen : de gedetailleerde dissectie dient te worden verantwoord in het gerechtelijk geneeskundig verslag : 88,20 EUR.

SERVICE PUBLIC FEDERAL JUSTICE

F. 2002 — 3395

[C — 2002/09912]

18 SEPTEMBRE 2002. — Arrêté ministériel établissant le taux normal des honoraires des personnes requises en raison de leur art ou profession, en matière répressive

Le Ministre de la Justice,

Vu la loi du 16 juin 1919 autorisant le gouvernement à modifier les dispositions relatives aux frais de justice en matière répressive et aux frais et dépens en matière civile et commerciale, notamment l'article 1er;

Vu le règlement général sur les frais de justice en matière répressive, établi par l'arrêté royal du 28 décembre 1950, notamment l'article 1er;

Vu l'arrêté ministériel du 11 juin 1999 établissant le taux normal des honoraires des personnes requises en raison de leur art ou profession, en matière répressive;

Vu l'avis de l'Inspection des Finances du 26 juillet 2002;

Vu l'accord du Ministre du Budget du 6 septembre 2002;

Vu l'urgence motivée par les circonstances suivantes :

Considérant qu'un recours en annulation a été introduit devant la Section d'Administration du Conseil d'Etat;

Considérant que cette situation crée une insécurité juridique extrêmement dommageable pour tous les intervenants;

Considérant que les expertises judiciaires en matière répressive sont nécessaires et doivent être rémunérées;

Considérant que le bon fonctionnement de la Justice doit être assuré;

Considérant qu'il est indispensable et urgent que le présent arrêté soit pris et publié dans les plus brefs délais;

Vu l'avis du Conseil d'Etat donné le 25 septembre 2002, en application de l'article 84 alinéa 1er, 2°, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat,

Arrête :

CHAPITRE Ier. — *Expertises médicales**Section 1re. — Examen des cadavres*

Article 1er. Il est alloué :

1° pour l'examen externe d'un foetus ou d'un cadavre : 58,82 EUR;

2° pour l'examen externe d'un foetus ou d'un cadavre si l'examen a lieu plus de deux jours après la mort : 121,22 EUR;

3° pour l'autopsie d'un cadavre, y compris l'examen externe effectué au moment de l'autopsie, les prélèvements divers pour examens microscopiques, toxicologiques, etc., et la fermeture du corps, par expert : 359,77 EUR;

4° si l'autopsie du cadavre est prescrite plus de deux jours après celui du décès : 474,51 EUR;

5° pour les prélèvements de sang, d'urine ou autres substances, effectués en-dehors d'une autopsie, par nature du prélèvement : 17,58 EUR;

6° pour l'utilisation d'une vénule fournie par l'expert : 6,72 EUR;

7° pour l'autopsie d'un foetus de moins de six mois, y compris l'examen externe : 116,85 EUR.

Art. 2. Il est alloué, pour les examens spéciaux dans le cadre d'une autopsie, pour la préparation et la dissection détaillée de pièces anatomiques :

1° cœur : coronarographie (N400) : 235,80 EUR;

dissection détaillée : 88,20 EUR;

2° tête : congélation : 52,86 EUR;

dissection détaillée : 88,20 EUR;

3° cerveau : formolisation : 52,86 EUR;

dissection détaillée : 88,20 EUR;

4° dissection sous amplification de brillance : 88,20 EUR;

5° autres organes : la dissection détaillée doit être justifiée dans le rapport médico-légal : 88,20 EUR.

Art. 3. Wanneer de deskundige zich ter plaatse begeeft om tot een uitwendige schouwing of tot een lijkschouwing over te gaan en deze taak door een omstandigheid onafhankelijk van zijn wil niet kan vervullen, wordt het honorarium op 19,24 EUR vastgesteld.

Afdeling 2. — Plaatsopneming

Art. 4. Voor een plaatsopneming en beschrijving ervan, op verordering van het parket of de politie op vraag van het parket, deelneming aan opsporingen, onderzoeken en ondervragingen, voor het opzoeken van sporen en vlekken, wordt 44,06 EUR toegekend.

Ieder supplementair uur wordt vergoed overeenkomstig het uurtarief bepaald in artikel 45 van dit besluit.

Afdeling 3. — Onderzoek van zieken en gewonden

Art. 5. Er wordt toegekend :

1° voor een lichamelijk onderzoek : 29,36 EUR;

2° voor een klinisch onderzoek met summier anamnese : 57,08 EUR;

3° voor een deskundig onderzoek, bestaande uit een klinische studie en het onderzoek van de dossiers : 296,31 EUR;

4° voor een meer diepgaand onderzoek, bestaande onder meer uit de schatting van de graad van werkongeschiktheid, moet de kostenstaat worden opgemaakt naar eer en geweten, overeenkomstig het uurtarief bepaald in artikel 45 van dit besluit.

Art. 6. Er wordt toegekend :

1° aan de arts die zich voor het verrichten van een opdracht ter plaatse heeft begeven en hij de taak door een omstandigheid onafhankelijk van zijn wil niet heeft kunnen vervullen : 18,95 EUR;

2° aan de arts die zijn opdracht niet heeft kunnen uitvoeren omdat de te onderzoeken persoon geen gevolg heeft gegeven aan zijn oproeping : 13,20 EUR.

Afdeling 4. — Vaststelling van de staat van dronkenschap

Art. 7. Er wordt toegekend voor een klinisch onderzoek met of zonder aderpunctie : 21,98 EUR.

Afdeling 5. — Laboratoriumonderzoeken

Art. 8. Er wordt toegekend :

1° voor de afname van bloed op een levend persoon : 12,15 EUR;

2° voor het gebruik van een door de deskundige zelf verstrekte veneuze : 6,72 EUR;

3° voor het beschrijvend onderzoek van de overtuigingsstukken andere dan ingewanden : voor het eerste voorwerp : 31,70 EUR; voor elk van de volgende voorwerpen : 7,85 EUR.

Art. 9. Er wordt toegekend voor de volgende bijzondere onderzoeken :

1° histologisch onderzoek met beschrijving van de letsels : 107,94 EUR;

2° microscopische opsporing van spermatozoïden : 107,94 EUR;

3° vaststelling van de aard van vlekken andere dan bloed- en spermvlekken : 107,94 EUR;

4° diverse microscopische onderzoeken die niet in de drie vorige onderzoeken voorkomen : 107,94 EUR.

Indien voor de gevolgtrekkingen verscheidene voorwerpen, monsters of organen aan een gelijksoortig onderzoek moeten worden onderworpen, zijn de honoraria sub 1° tot 4°, vastgesteld als volgt : voor het onderzoek van het tweede stuk : 90,00 EUR; van het derde stuk : 71,91 EUR; en voor elk volgend stuk : 53,94 EUR.

Art. 10. Er wordt toegekend voor de bijzondere onderzoeken, ongeacht het aantal voorwerpen, monsters of organen :

1° voor de aanvullende kleuringen en/of extra histo-chemische onderzoeken, volgens de aard ervan : 107,94 EUR;

2° voor de histologische onderzoeken door bevriezing : 107,94 EUR;

3° voor de histo-chemische onderzoeken door immuno-histo-chemie, per opzoeking : 50,81 EUR, met een maximum van 126,52 EUR.

Art. 3. Lorsque l'expert se rend sur place pour procéder à un examen externe ou à une autopsie et que, indépendamment de sa volonté, il n'a pu procéder à ce devoir, il est alloué 19,24 EUR.

Section 2. — Descente sur les lieux

Art. 4. Il est alloué, pour une descente sur les lieux et la description de ceux-ci, sur réquisition du parquet ou de la police à la demande du parquet, l'assistance aux perquisitions, les enquêtes et interrogatoires, la recherche de traces et de tâches : 44,06 EUR.

Chacune des heures au-delà de la première sera rémunérée selon le taux horaire prévu à l'article 45 du présent arrêté.

Section 3. — Examen des malades et des blessés

Art. 5. Il est alloué :

1° pour un examen corporel : 29,36 EUR;

2° pour un examen clinique avec anamnèse sommaire : 57,08 EUR;

3° pour une expertise comprenant une étude clinique du cas et l'examen des dossiers : 296,31 EUR;

4° pour une expertise plus approfondie, comportant par exemple la détermination de l'incapacité de travail, le mémoire sera établi en conscience, selon les taux horaires prévus à l'article 45 du présent arrêté.

Art. 6. Il est alloué :

1° au médecin qui s'est rendu sur place pour procéder à une mission et que, indépendamment de sa volonté, il n'a pu procéder à ce devoir : 18,95 EUR;

2° au médecin qui n'a pu effectuer sa mission, la personne à examiner ne s'étant pas rendue à sa convocation : 13,20 EUR.

Section 4. — Constat de l'état d'ivresse

Art. 7. Pour un examen clinique avec ou sans ponction veineuse, il est alloué 21,98 EUR.

Section 5. — Examen de laboratoire

Art. 8. Il est alloué :

1° pour le prélèvement de sang sur une personne vivante : 12,15 EUR;

2° pour l'utilisation d'une vénule fournie par l'expert : 6,72 EUR;

3° pour l'examen descriptif des pièces à conviction autres que les viscères : pour le premier objet : 31,70 EUR; pour chacun des objets suivants : 7,85 EUR.

Art. 9. Il est alloué, pour les recherches spéciales suivantes :

1° analyse histologique avec description des lésions : 107,94 EUR;

2° recherche microscopique des spermatozoïdes : 107,94 EUR;

3° détermination de la nature des taches non constituées par du sang ou du sperme : 107,94 EUR;

4° examens microscopiques divers ne figurant pas dans les trois recherches précédentes : 107,94 EUR.

Si pour établir les conclusions, plusieurs objets, échantillons ou organes doivent être soumis à un examen de la même nature, les honoraires prévus sub 1° à 4° sont fixés comme suit : pour l'examen de la deuxième pièce : 90,00 EUR; de la troisième pièce : 71,91 EUR; de chacune des pièces suivantes : 53,94 EUR.

Art. 10. Il est alloué, pour les recherches spéciales, quel que soit le nombre d'objets, échantillons ou organes :

1° pour les colorations supplémentaires et/ou recherches histo-chemiques complémentaires, par nature de recherche : 107,94 EUR;

2° pour les recherches histologiques par congélation : 107,94 EUR;

3° pour les recherches histo-chemiques par immunohisto-chemie, par recherche : 50,81 EUR, avec un maximum de 126,52 EUR.

Afdeling 6. — Geestesonderzoeken

Art. 11. Er wordt toegekend :

A. Voor expertises uitgevoerd krachtens de wet tot bescherming van de maatschappij :

1° voor het onderzoek van een persoon met studie van het dossier, summier geestesonderzoek en bondig verslag : 97,11 EUR;

2° voor het onderzoek van een persoon met studie van het dossier, het onderzoek naar de erfelijkheid en de sociale en medische antecedenten, het somatisch onderzoek, daaronder begrepen de grondige neurologische en geestesonderzoeken, de uitwerking van een uitvoerig verslag met beschrijving, bespreking en samenvatting van het geval : 300,29 EUR;

Wanneer de geneesheer een psychologisch onderzoek heeft verricht met een volledige reeks testen : 122,07 EUR extra;

3° voor het onderzoek van een persoon door een psycholoog, waarbij het onderzoek bestaat uit de studie van het dossier, de diverse gepaste onderzoeken en een volledige reeks testen, met opmaak van een uitvoerig verslag, beschrijving en bespreking : 218,41 EUR;

4° voor het nemen en het lezen van een electro-encefalogram met verslag : 123,62 EUR;

B. Voor prestaties geleverd krachtens de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke :

1° voor het bijstaan van de zieke tijdens het bezoek van de vrederechter of de rechter, evenals tijdens de terechtzitting (deze bepaling kan worden toegepast op grond van artikel 7, § 3, en van andere artikelen) : 58,64 EUR;

2° voor het schriftelijk verslag betreffende de geestestoestand van de zieke (deze bepaling kan worden toegepast op grond van artikel 7, § 3, en van andere artikelen) : 58,64 EUR;

3° voor het uitvoerig schriftelijk verslag betreffende de geestestoestand van de zieke, dat de resultaten bevat van het onderzoek naar de erfelijkheid en naar de medische en sociale antecedenten, van het somatisch en neurologisch onderzoek en van het onderzoek naar de geestestoestand van betrokkene, voor zover die onderzoeken door de aangewezen geneesheer persoonlijk zijn verricht (deze bepaling kan worden toegepast op grond van artikel 7, § 3, en van andere artikelen) : 117,35 EUR;

4° aan de wetsdokter die door de Procureur des Konings werd gevorderd om overeenkomstig de wet van 26 juni 1990 (art. 9, § 2) schriftelijk advies te geven over de geestestoestand van een zieke : 43,96 EUR.

C. Voor de expertises verricht door psychologen in het kader van seksueel misbruik of verkrachting van minderjarigen :

1°. Ingeval een psychologisch onderzoek werd gedaan (zelfs met tekeningen) met deelname aan het verhoor wordt een forfaitaire vergoeding van 206,42 EUR toegekend;

2°. voor het onderzoek van een persoon door een psycholoog, waarbij het onderzoek bestaat uit de studie van het dossier, de diverse gepaste onderzoeken en een volledige reeks testen, met opmaak van een uitvoerig verslag, beschrijving en bespreking : 218,41 EUR.

Afdeling 7. — Bijzondere onderzoeken

Art. 12. Er wordt toegekend, in het kader van een onderzoek, op bevel van onderzoek aan het lichaam :

1° voor de studie van het strafdossier : deze prestatie wordt aangerekend naar eer en geweten volgens het uurtarief bepaald in artikel 45 van dit besluit;

2° voor de gedetailleerde anamnese : deze prestatie wordt aangerekend naar eer en geweten volgens het uurtarief bepaald in artikel 45 van dit besluit;

3° voor een algemeen medisch onderzoek en onderzoek aan het lichaam : 115,40 EUR, verhoogd tot 172,19 EUR ingeval een set seksuele agressie wordt gebruikt;

4° voor de monsternemingen, per aard : 17,63 EUR;

5° voor het onderzoek van kledingstukken of overtuigingsstukken : voor het eerste voorwerp, 35,15 EUR; voor elk van de volgende voorwerpen : 8,70 EUR;

6° voor de opmaak en de uitwerking van het verslag : deze prestatie wordt aangerekend naar eer en geweten volgens het uurtarief bepaald in artikel 45 van dit besluit.

Section 6. — Examens mentaux

Art. 11. Il est alloué :

A. Pour les expertises effectuées en vertu de la loi de défense sociale :

1° pour l'examen d'une personne comprenant l'étude du dossier, l'examen mental sommaire et un rapport succinct : 97,11 EUR;

2° pour l'examen d'une personne, comprenant l'étude du dossier, l'enquête sur l'hérédité et les antécédents sociaux et médicaux, l'examen somatique y compris l'examen neurologique et mental approfondi, la rédaction d'un rapport détaillé avec description, discussion et résumé du cas : 300,29 EUR;

Si le médecin a procédé à un examen psychologique avec batterie complète de tests : 122,07 EUR en plus;

3° pour l'examen d'une personne par un psychologue, cet examen comprenant l'étude du dossier, les divers examens adéquats et une batterie complète de tests, avec rédaction d'un rapport détaillé, description et discussion : 218,41 EUR;

4° pour la prise et la lecture d'un électroencéphalogramme avec rapport : 123,62 EUR;

B. Pour les devoirs accomplis en vertu de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux :

1° pour assistance au malade lors de la visite du juge de paix ou du tribunal ainsi qu'à l'audience (article 7, § 3, et autres articles rendant cette disposition applicable) : 58,64 EUR;

2° pour le rapport écrit sur l'état mental du malade (art. 7, § 3, et autres articles rendant cette disposition applicable) : 58,64 EUR;

3° pour le rapport écrit détaillé sur l'état mental du malade, comprenant une enquête sur l'hérédité et les antécédents médicaux et sociaux ainsi que l'examen somatique, neurologique et mental, pour autant qu'ils soient effectués personnellement par le médecin désigné (article 7, § 3, et autres articles rendant cette disposition applicable) : 117,35 EUR;

4° pour le médecin légiste requis pour donner son avis écrit au Procureur du Roi sur l'état mental d'un malade en application de la loi du 26 juin 1990 (art. 9, § 2) : 43,96 EUR.

C. Pour des expertises effectuées par des psychologues dans le cadre d'abus sexuel ou de viol sur mineur d'âge :

1°. S'il y a eu un examen psychologique (même des dessins) et participation à l'audition, il est octroyé un forfait de 206,42 EUR;

2°. Pour l'examen d'une personne par un psychologue, cet examen comprenant l'étude du dossier, les divers examens adéquats et une batterie complète de tests, avec rédaction d'un rapport détaillé, description et discussion : 218,41 EUR.

Section 7. — Examens spéciaux

Art. 12. Il est alloué, dans le cadre d'un examen sur ordonnance d'exploration corporelle :

1° pour l'étude du dossier répressif : cette prestation est portée en compte en conscience selon les taux horaires prévus à l'article 45 du présent arrêté;

2° pour une anamnèse détaillée : cette prestation est portée en compte en conscience selon les taux horaires prévus à l'article 45 du présent arrêté;

3° pour un examen médical général et exploration corporelle, 115,40 EUR, porté à 172,19 EUR en cas d'utilisation d'un set d'agression sexuelle;

4° pour les prélèvements : par nature du prélèvement : 17,63 EUR;

5° pour l'examen des vêtements ou pièces à conviction pour le premier objet : 35,15 EUR; pour chacun des objets suivants : 8,70 EUR;

6° pour la rédaction et l'élaboration du rapport : cette prestation est portée en compte en conscience selon les taux horaires prévus à l'article 45 du présent arrêté.

Art. 13. Voor de studie van röntgenfoto's, per geröntgende persoon, wordt 20,03 EUR toegekend.

Art. 14. Een verhoging van 50 percent wordt toegestaan aan de specialisten in de gerechtelijke geneeskunde voor de prestaties vermeld in de artikelen 1.1°, 1.2°, 1.5°, 5.1°, 5.2°, 7, 8.1° en 8.2° van dit besluit.

Art. 15. Alle prestaties die niet in onderhavig hoofdstuk zijn omschreven, worden vergoed overeenkomstig de nomenclatuur van de geneeskundige verstrekkingen inzake verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.

De deskundige moet op zijn kostenstaat het nummer van de nomenclatuur, dat overeenstemt met de verrichte prestatie, vermelden.

HOOFDSTUK II. — *Toxicologische expertises*

Afdeling 1. — Algemene bepalingen

Art. 16. Behalve in uitzonderlijke gevallen die moeten worden gerechtvaardigd, omvatten de honoraria alle kosten, inzonderheid die voor de reagentia, foto's, bibliografische opzoekingen, de materialen, de archivering van de overtuigingsstukken en het opstellen en tikken van het verslag.

De vastgestelde bedragen zijn die welke over het algemeen moeten worden toegepast, behalve ingeval de deskundige in de uitoefening van zijn opdracht bijzondere moeilijkheden verantwoordt, hetgeen hogere honoraria rechtvaardigt.

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder organisch materiaal monsters van menselijke en dierlijke oorsprong en over het algemeen alle materialen die grote hoeveelheden organische stoffen bevatten.

Art. 17. Voor de in dit hoofdstuk niet vermelde bijzondere ontledingen of opsporingen, worden de honoraria vastgesteld overeenkomstig de tarieven bepaald in artikel 45 van dit besluit.

Art. 18. Behoudens de omschreven uitzonderingen, ingeval een enkele vordering de herhaling van prestaties bedoeld in artikel 20 meebrengt, hetzij op verschillende stalen van eenzelfde inbeslagneming of op monsters van eenzelfde lijk, worden de honoraria voor de 2^e, 3^e, 4^e en volgende prestaties respectievelijk verminderd met 15, 30 en 50 percent.

Art. 19. Ingeval een college van deskundigen-toxicologen is aangewezen, brengt elke deskundige zijn eigen prestaties in rekening. Voor het gezamenlijk nazicht van de resultaten en voor de uitwerking van het verslag wordt aan elke deskundige 131,53 EUR toegekend.

Afdeling 2. — Honoraria voor toxicologische expertises

Art. 20. Er wordt toegekend :

1° voor het beschrijvend onderzoek van de in de vordering vermelde overtuigingsstukken, voor het eerste stuk : 31,70 EUR; voor elk van de volgende stukken : 7,85 EUR;

2° voor de voorbereiding van het organisch materiaal met het oog op verdere bewerkingen : 63,46 EUR;

3° voor de mineralisatie van het organisch materiaal : 135,09 EUR;

4° voor de behandeling van het organisch materiaal om de fracties eruit af te zonderen die organische vergiften zouden kunnen bevatten met het oog op de identificatie ervan : 174,83 EUR;

5° a) voor het opsporen van een bepaald vluchtig vergif in het organisch materiaal : 174,83 EUR;

b) voor de algemene opsporing van vluchtige vergiften in het organisch materiaal : 445,21 EUR;

6° a) voor het opsporen van een bepaald mineraal vergif : 174,83 EUR;

b) voor de algemene opsporing van de minerale vergiften : 445,21 EUR;

7° a) voor het opsporen van een bepaald organisch vergif : 174,83 EUR;

b) voor de algemene opsporing van organische vergiften : 1.073,31 EUR; dit honorarium mag slechts eenmaal worden aangerekend, ongeacht het aantal afnames van eenzelfde lijk;

Art. 13. Pour l'étude de radiographies, par personne radiographiée, il est alloué 20,03 EUR.

Art. 14. Il est alloué une augmentation de 50 pourcent aux spécialistes en médecine légale pour les prestations prévues aux articles 1.1°, 1.2°, 1.5°, 5.1°, 5.2°, 7, 8.1° et 8.2° du présent arrêté.

Art. 15. Toutes les prestations non prévues au présent chapitre seront honorées suivant la nomenclature des prestations de santé en matière d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité.

L'expert indiquera dans son mémoire le numéro de la nomenclature correspondant à la prestation effectuée.

CHAPITRE II. — *Expertises toxicologiques*

Section 1re. — Dispositions générales

Art. 16. Sauf dans les cas exceptionnels à justifier, les honoraires couvrent tous les frais, notamment les réactifs, les photographies, les recherches bibliographiques, le matériel, l'archivage des pièces à conviction, la rédaction et la dactylographie du rapport.

Les montants fixés sont ceux qui doivent être généralement appliqués, sauf si l'expert justifie dans l'exécution de sa mission, de difficultés particulières qui méritent des honoraires plus élevés.

Pour l'application du présent chapitre, on entend par matières organiques des prélèvements d'origine humaine ou animale et, en général, la présence d'une matière organique abondante.

Art. 17. Pour les analyses ou des recherches spéciales non mentionnées dans le présent chapitre, les honoraires sont établis conformément aux taux prévus à l'article 45 du présent arrêté.

Art. 18. Sauf les exceptions prévues, lorsqu'un même réquisitoire entraîne la répétition des prestations indiquées à l'article 20, soit dans différents prélèvements d'une même saisie ou dans différents prélèvements d'un même cadavre, les honoraires de 2e, 3e et 4e opérations et suivantes seront ceux de la première diminués respectivement de 15, 30 et 50 pour cent.

Art. 19. Si un collège d'experts toxicologues a été désigné, chaque expert porte ses propres prestations en compte. Pour la vérification en commun des résultats et l'élaboration du rapport, il est alloué 131,53 EUR à chaque expert.

Section 2. — Honoraires pour les expertises toxicologiques

Art. 20. Il est alloué :

1° pour l'examen descriptif des pièces à conviction mentionnées dans le réquisitoire, pour le premier objet : 31,70 EUR, pour chacun des objets suivants : 7,85 EUR;

2° pour la préparation des matières organiques afin de permettre les opérations ultérieures : 63,46 EUR;

3° pour la minéralisation des matières organiques : 135,09 EUR;

4° pour le traitement des matières organiques afin d'en isoler les fractions pouvant contenir les toxiques organiques en vue de l'identification : 174,83 EUR;

5° a) pour la recherche d'un poison volatil déterminé dans les matières organiques : 174,83 EUR;

b) pour la recherche générale des poisons volatils dans les matières organiques : 445,21 EUR;

6° a) pour la recherche d'un toxique minéral déterminé : 174,83 EUR;

b) pour la recherche générale des toxiques minéraux : 445,21 EUR;

7° a) pour la recherche d'un toxique organique déterminé : 174,83 EUR;

b) pour la recherche générale de toxiques organiques : 1.073,31 EUR; cet honoraire ne peut être appliqué qu'une seule fois, quel que soit le nombre de prélèvements provenant d'un cadavre.

8° voor het doseren van een door de deskundige geïdentificeerd mineraal of organisch vergif : 135,09 EUR;

9° voor het bepalen van het koolmonoxidegehalte in het bloed : 270,28 EUR;

10° voor het bepalen van het alcoholgehalte :

a) in een bloedstaal, daaronder begrepen de studie van het dossier en de berekening van het alcoholgehalte op het ogenblik van de feiten : 85,09 EUR;

b) in postmortaal bloed : 190,69 EUR.

Afdeling 3. — Honoraria voor het opsporen van verdovende middelen, hormonen en andere stoffen

Art. 21. Er wordt toegekend, voor het opsporen in urine van stoffen bedoeld door de wetgeving op de verdovende middelen, zoals cannabis, opiumhoudende stoffen en morfinomimetische derivaten, cocaïne, psychostimulerende en/of anorexigene amines, daaronder begrepen hun derivaten :

1° bij middel van oriënterende immunochemische testen : 67,36 EUR voor de opsporing van 1 tot 7 verdovende middelen;

2° voor de bevestiging, zo nodig, door middel van een chromatografische techniek gekoppeld aan een spectrometrische detectie voor de opsporing van 1 tot 4 verdovende middelen : 215,49 EUR.

Art. 22. Er wordt toegekend, voor het opsporen van stoffen met hormonale of met anti-hormonale of met beta-adrenergische of met productiestimulerende werking in organisch materiaal :

1° door middel van een voorafgaande immunochemische test : 67,36 EUR per groep van stoffen, per staal voor de eerste 10 stalen; vanaf het 11e staal 26,96 EUR per groep van stoffen;

2° door middel van een chromatografische techniek, gekoppeld aan een spectrometrische detectie, ter bevestiging van een voorafgaande positieve immunochemische reactie : 161,62 EUR per staal en per groep van stoffen;

3° door middel van chromatografische techniek, gekoppeld aan een spectrometrische detectie : 215,49 EUR per staal en per groep van stoffen. In dit laatste geval moeten deze groepen expliciet in de vordering zijn aangegeven.

Alleen de honoraria omschreven in 1° en 2° van dit artikel zijn cumuleerbaar.

Art. 23. Er wordt toegekend voor de ontleding van poeders of andere farmaceutische vormen zoals de inhoud van spuitjes;

1° voor het beschrijvend onderzoek van de overtuigingsstukken vermeld in de vordering : 35,23 EUR voor het eerste overtuigingsstuk : 8,72 EUR voor elk van de volgende overtuigingsstukken;

2° voor de voorbereiding van de stalen met het oog op de verdere bewerkingen : 12,12 EUR per staal en eventueel per groep van stoffen;

3° voor het opsporen van vergiften : 161,62 EUR per staal en per groep van stoffen;

4° voor het doseren van de geïdentificeerde vergiften op voorwaarde dat zulks uitdrukkelijk is bevolen door de vorderende magistraat : 161,62 EUR per staal en per groep van stoffen.

Art. 24. De degressieve tarifiering, zoals bepaald in artikel 18 van dit besluit is niet van toepassing op artikel 22, 2° en 3° en op artikel 23, 2° en 4°.

HOOFDSTUK III. — *Ballistische expertises*

Afdeling 1. — Algemene bewerkingen

Art. 25. Er wordt toegekend :

I. voor het volledig onderzoek van een wapen, daaronder begrepen het uiteennemen, het schoonmaken, het weer ineenzetten, het meten, het opnemen van kruistresten en het nagaan van de werking : 50,57 EUR;

II. voor het onderzoek van alle munitie van eenzelfde kaliber, daaronder begrepen het meten en de identificatie van het merk : 17,97 EUR;

III. voor het onderzoek van afgevuurde projectielen, daaronder begrepen het meten en de identificaties van alle aard, inzonderheid die van de munitie :

- voor het projectiel of projectielen afkomstig van de eerste patroon : 43,32 EUR;

- voor het projectiel of de projectielen van iedere volgende patroon : 18,74 EUR;

8° pour le dosage d'un toxique minéral ou organique identifié par l'expert : 135,09 EUR;

9° pour le dosage de l'oxyde de carbone dans le sang : 270,28 EUR;

10° pour le dosage d'alcool :

a) dans un échantillon de sang y compris l'étude du dossier et la détermination de l'alcoolémie au moment des faits : 85,09 EUR;

b) s'il s'agit de sang post mortem : 190,69 EUR.

Section 3. — Honoraires pour la recherche de stupéfiants, d'hormones et autres substances

Art. 21. Il est alloué pour la recherche dans l'urine de substances visées par la législation sur les stupéfiants, tels que le cannabis, les opiacés et les dérivés morphinomimétiques, la cocaïne, les amines psychostimulantes et/ou anorexigènes, y compris leurs dérivés :

1° par tests d'orientation immunochimiques : 67,36 EUR pour un ensemble de 1 à 7 drogues;

2° pour la confirmation, si nécessaire, au moyen d'une technique de chromatographie couplée à une détection spectrométrique pour l'ensemble de 1 à 4 drogues : 215,49 EUR.

Art. 22. Il est alloué pour la recherche de substances ayant une action hormonale ou anti-hormonale, ou bêta-adrenergique ou à action stimulatrice de production, dans les matières organiques :

1° au moyen d'un test préliminaire immunochimique : 67,36 EUR par groupe de substances, par échantillon et pour les 10 premiers; à partir du 11e échantillon 26,96 EUR par groupe de substances;

2° au moyen d'une technique de chromatographie couplée à une détection spectrométrique afin de confirmer une réaction immunochimique préliminaire positif : 161,62 EUR par échantillon et par groupe de substances;

3° au moyen d'une technique de chromatographie couplée à une détection spectrométrique : 215,49 EUR par échantillon et par groupe de substances. Dans ce dernier cas, ces groupes doivent être indiqués explicitement dans le réquisitoire.

Seuls les honoraires prévus aux 1° et 2° du présent article sont cumulables.

Art. 23. Pour l'analyse de poudres ou d'autres formes pharmaceutiques, tel que le contenu de seringues, il est alloué :

1° pour l'examen descriptif des pièces à conviction mentionnées dans le réquisitoire, pour la première pièce : 35,23 EUR, pour chacune des pièces suivantes : 8,72 EUR;

2° pour la préparation des échantillons en vue du traitement ultérieur : 12,12 EUR par échantillon et éventuellement par groupe de substances;

3° pour la recherche des toxiques : 161,62 EUR par échantillon et par groupe de substances;

4° pour le dosage des toxiques identifiés, à la condition que celui-ci ait été ordonné expressément par le magistrat requérant : 161,62 EUR par échantillon et par groupe de substances.

Art. 24. La dégressivité prévue à l'article 18 du présent arrêté n'est pas applicable à l'article 22, 2° et 3° ni à l'article 23, 2° et 4°.

CHAPITRE III. — *Expertises balistiques*

Section 1re. — Travaux généraux

Art. 25. Il est alloué :

I. pour l'examen complet d'une arme comprenant le démontage, le nettoyage, le remontage, la mensuration, le prélèvement des résidus de poudre et la vérification du fonctionnement : 50,57 EUR;

II. pour l'examen de l'ensemble des munitions d'un même calibre y compris les mensurations et l'identification de la marque : 17,97 EUR;

III. pour l'examen de projectiles tirés, y compris les mensurations et les identifications de toute nature, notamment celle de la munition :

- pour le ou les projectiles provenant d'une première cartouche : 43,32 EUR;

- pour le ou les projectiles provenant de chaque cartouche suivante : 18,74 EUR;

IV. voor het onderzoek van afgevuurde hulzen, daaronder begrepen het meten en de identificaties van alle aard, inzonderheid die van de munitie :

- voor de eerste huls : 8,20 EUR;
- voor iedere volgende huls : 3,48 EUR;

V. voor het onderzoek van kledingstukken, daaronder begrepen het macroscopisch en microscopisch onderzoek, het opnemen van de kogelsporen, van de verbranding, van de rooksporen en de kruittincrustaties, voor het eerste kledingstuk : 23,48 EUR.

Voor ieder volgend kledingstuk en dit per persoon : 8,20 EUR;

VI. voor de bepaling door middel van schietproeven van de kracht, van de juistheid en van de precisie van een gebruikt wapen, daaronder begrepen het leveren van de munitie en de schietschijven van alle aard, per wapen, voor de kracht : 31,25 EUR;

Voor de juistheid en de precisie, per wapen : 15,68 EUR;

VII. voor de studie en het opnemen van de kogelbanen in de ruimte, daaronder begrepen de opmetingen ongeacht het aantal gebruikte wapens :

- voor de eerste kogelbaan : 25,27 EUR;
- voor iedere extra kogelbaan : 12,54 EUR;

VIII. voor de bepaling van een schotafstand door schietproeven, daaronder begrepen het leveren van de munitie en de schietschijven van alle aard en de analyse van de resultaten :

a) in geval van munitie met een enkel projectiel :

- voor de eerste schotafstand : 41,11 EUR;
- voor iedere extra schotafstand : 11,73 EUR;

b) in geval van munitie met meervoudige projectielen :

- voor de eerste schotafstand : 58,74 EUR;
- voor iedere extra schotafstand : 17,60 EUR.

*Afdeling 2. — Bijzondere bewerkingen
met het oog op de identificatie van de gebruikte wapens*

Art. 26. Er wordt toegekend :

I. voor de opsporingen ter identificatie van het type en het merk van een gebruikt wapen, indien dit wapen niet aanwezig is : door het onderzoek van de opgenomen mechanische kenmerken op de hulzen en/of op de projectielen per te identificeren wapen; alle bewerkingen en kosten zijn in dit bedrag begrepen : 110,60 EUR;

II. voor de opsporingen ter identificatie van wapens waarover betwisting bestaat :

a) voor het schieten met het oog op het bekomen van vergelijkings-hulzen en projectielen, daaronder begrepen het leveren van munitie : per litigieus wapen : 23,48 EUR;

b) voor de eigenlijke identificatie, daaronder begrepen het vergelijkend microscopisch onderzoek en het opsporen van de al dan niet overeenstemmende kenmerken tussen de vergelijkings-elementen, per litigieus element : 72,23 EUR;

- voor de eerste huls met betrekking tot een litigieus wapen : 52,86 EUR;

- voor iedere volgende huls : 26,43 EUR;

c) voor de identificatie door ontwikkeling op tinnen blad : per litigieus projectiel : 58,74 EUR;

d) met het oog op de voorlegging van het positief identificatiebewijs :

- door microvergelijking, te weten juxtapositie op een enkele microfoto van een litigieus element en een vergelijkings-element : 2,98 EUR;

- door uitsnijding en manuele bedekking van twee microfoto's (vergelijkings-element en litigieus element) : 29,36 EUR;

- door aftekening van de gemeenschappelijke kenmerken op twee microfoto's (vergelijkings-element en litigieus element) : 35,23 EUR.

Er wordt maar een enkele vergoeding toegekend per geïdentificeerd wapen, ongeacht het aantal geleverde microfoto's. De microfoto's mogen echter worden meegerekend.

Art. 27. De extra kosten worden afzonderlijk geregeld.

IV. pour l'examen de douilles tirées, y compris les mensurations et les identifications de toute nature, notamment celle de la munition :

- pour la première douille : 8,20 EUR;
- pour chacune des douilles suivantes : 3,48 EUR;

V. pour l'examen de vêtements, y compris l'examen macroscopique et microscopique, le relevé des traces de projectiles, de brûlures, de fumée et les incrustations de poudre, pour le premier vêtement : 23,48 EUR.

Pour chacun des vêtements suivants et ce par personne : 8,20 EUR;

VI. pour la détermination par des expériences de tir, de la puissance, de la justesse et de la précision d'une arme utilisée, y compris la fourniture des munitions et des cibles de toute nature, pour la puissance et par arme : 31,25 EUR;

Pour la justesse et la précision, par arme : 15,68 EUR;

VII. pour l'étude et le relevé des trajectoires dans l'espace, y compris les mensurations, quel que soit le nombre d'armes utilisées :

- pour la première trajectoire : 25,27 EUR;
- pour chacune des trajectoires supplémentaires : 12,54 EUR;

VIII. pour la détermination par des expériences de tir d'une distance de tir y compris la fourniture des munitions et cibles de toute nature et l'analyse des résultats :

a) s'il s'agit de munitions à projectile unique :

- pour la première distance : 41,11 EUR;
- pour chaque distance supplémentaire : 11,73 EUR;

b) s'il s'agit de munitions à projectiles multiples :

- pour la première distance : 58,74 EUR;
- pour chaque distance supplémentaire : 17,60 EUR.

*Section 2. — Travaux spéciaux
en vue de l'identification des armes utilisées*

Art. 26. Il est alloué :

I. pour les recherches d'identification du type et de la marque d'une arme utilisée, si celle-ci n'est pas produite : par l'examen des caractéristiques mécaniques relevées sur les douilles et/ou projectiles, par arme à identifier, tous les travaux et frais compris : 110,60 EUR

II. pour les recherches d'identification d'armes litigieuses :

a) pour des tirs en vue de l'obtention de douilles et projectiles de comparaison y compris la fourniture des munitions, par arme litigieuse : 23,48 EUR;

b) pour l'identification proprement dite, comprenant l'examen microscopique comparatif et la recherche des caractéristiques concordantes ou non entre les éléments de comparaison, pour chaque projectile litigieux : 72,23 EUR;

- pour la première douille se rapportant à une arme litigieuse : 52,86 EUR;

- pour chacune des douilles suivantes : 26,43 EUR;

c) pour l'identification par développement sur feuille d'étain, par projectile litigieux : 58,74 EUR;

d) pour apporter la preuve de l'identification positive :

- par microcomparaison, c'est-à-dire juxtaposition sur une seule microphotographie d'un élément litigieux et d'un élément de comparaison : 2,98 EUR;

- par découpage et superposition manuelle de deux microphotographies (élément de comparaison et élément litigieux) : 29,36 EUR;

- par traçage des caractéristiques communes sur deux microphotographies (élément de comparaison et élément litigieux) : 35,23 EUR.

Il ne sera attribué qu'une seule allocation par arme identifiée, quel que soit le nombre de microphotographies. Les microphotographies peuvent toutefois être portées en compte.

Art. 27. Les frais accessoires sont établis séparément.

HOOFDSTUK IV. — *Expertises inzake genetisch onderzoek*

Art. 28. Voor het beschrijvend onderzoek van de overtuigingsstukken vermeld in de vordering wordt toegekend, voor het eerste stuk : 34,47 EUR, voor elk van de volgende stukken : 8,54 EUR.

Art. 29. Voor het onderzoek van voorafgaande oriënteringstesten wordt 105,81 EUR toegekend.

De voorafgaande oriënteringstesten kunnen, zo nodig, verricht worden op ieder spoor aanwezig op het overtuigingsstuk, ten einde vast te stellen met welk spoor het beste onderzoeksresultaat kan worden bekomen. Het bedrag omschreven in het eerste lid van dit artikel mag derhalve worden aangerekend telkens een spoor wordt getest.

De voorafgaande testen omvatten, naargelang het geval, het opsporen van bloed en de vaststelling van de aard ervan, van sperma en het microscopisch onderzoek van spermatozoiden, van speeksel, van urine en van fecale stoffen.

Art. 30. Voor de extractie en het doseren van DNA wordt 84,33 EUR toegekend per staal.

Art. 31. Voor elk genetisch onderzoek van een staal wordt 358,69 EUR toegekend. Dit bedrag zal slechts eenmaal per overtuigingsstuk worden aangerekend, behalve wanneer de vordering uitdrukkelijk en op verantwoorde wijze opdraagt dat verscheidene of alle sporen op eenzelfde overtuigingsstuk moeten worden onderzocht.

HOOFDSTUK V. — *Expertises inzake verkeer*

Art. 32. De honoraria van de deskundigen inzake verkeer worden forfaitair vastgesteld, rekening houdend met hun indeling in groepen en de aard van de ongevallen.

Onder "voertuig" dient te worden verstaan het enkelvoudig vervoermiddel zoals de fiets, de bromfiets, de motorfiets, de automobiel, de tractor, de landbouwtractor, de vrachtwagen, de kampeerauto.

Onder "voertuig met aanhangwagen" dient te worden verstaan het geleed voertuig zoals de automobiel + aanhangwagen, de trekker + oplegger, de vrachtwagen + aanhanger of het landbouwwerktuig.

Art. 33. De verkeersongevallen waarin voertuigen of voertuigen met aanhangwagen betrokken zijn, worden ingedeeld in de volgende groepen :

- groep 1 : een voertuig of een voertuig met aanhangwagen tegen een vaste hindernis;
- groep 2 : een voertuig of een voertuig met aanhangwagen tegen een voetganger, fietser of bromfietser;
- groep 3 :
  - een motorfiets tegen een motorfiets;
  - een motorfiets tegen twee fietsers of twee bromfietzers;
  - een voertuig, uitgezonderd een tweewieler, tegen twee fietsers of bromfietzers;
  - een voertuig tegen een voertuig uitgezonderd een tweewieler;
  - een voertuig, uitgezonderd een tweewieler, tegen een voertuig met aanhangwagen.
- groep 4 :
  - drie voertuigen tegen elkaar, uitgezonderd fietsers of bromfietzers;
  - twee voertuigen en een voertuig met aanhangwagen tegen elkaar;
  - twee voertuigen met aanhangwagen tegen elkaar;
- groep 5 : de uitzonderlijke verkeersongevallen zoals een trein, tram of autobus tegen een voertuig of een voertuig met aanhangwagen; de kettingbotsingen; de vliegtuigongevallen.

Art. 34. De prestaties verricht in het kader van een deskundig onderzoek inzake verkeersongevallen worden forfaitair vastgesteld op :

- 13 uren voor die omschreven in groep 1;
- 15 uren voor die omschreven in groep 2;
- 22 uren voor die omschreven in groep 3;
- 25 uren voor die omschreven in groep 4.

De prestaties verricht in het kader van een deskundig onderzoek zoals omschreven in groep 5, worden aangerekend naar eer en geweten.

CHAPITRE IV. — *Expertises en matières d'analyse génétique*

Art. 28. Pour l'examen descriptif des pièces à conviction mentionnées dans le réquisitoire, il est alloué pour le premier objet : 34,47 EUR, pour chacun des objets suivants : 8,54 EUR.

Art. 29. Pour l'examen des tests d'orientation préliminaires, il est alloué : 105,81 EUR.

Les tests préliminaires peuvent être effectués, si nécessaire, sur chaque trace présente sur la pièce à conviction afin de déterminer celle qui est susceptible de donner les meilleurs résultats d'analyse. Le montant prévu au premier alinéa du présent article peut en conséquence être porté en compte chaque fois qu'une trace est testée.

Les tests préliminaires comportent, selon les cas, la recherche de sang et la détermination de son origine, de sperme et l'examen microscopique des spermatozoïdes, de salive, d'urine, de matières fécales.

Art. 30. Pour l'extraction et le dosage de l'ADN, il est alloué : 84,33 EUR par échantillon.

Art. 31. Pour chaque analyse génétique d'un échantillon, il est alloué : 358,69 EUR. Ce montant ne sera porté en compte qu'une seule fois par pièce à conviction sauf si le réquisitoire ordonne explicitement et en le justifiant que plusieurs ou toutes les traces d'une même pièce à conviction soient analysées.

CHAPITRE V. — *Expertises en matière de roulage*

Art. 32. Les honoraires des experts en roulage sont fixés forfaitairement, compte tenu de leur classement en catégories et les caractéristiques des accidents.

On entend par "véhicule" le moyen de transport simple, tel que : la bicyclette, le cyclomoteur, la motocyclette, l'automobile, le tracteur, le tracteur agricole, le camion, le véhicule automobile de camping.

On entend par "véhicule en remorque" le véhicule articulé tel que : l'automobile + la remorque, le tracteur + la semi-remorque, le camion + la remorque ou l'outil agricole.

Art. 33. Les accidents de roulage dans lesquels sont impliqués des véhicules ou des véhicules en remorque sont divisés en catégories suivantes :

- catégorie 1 : un véhicule ou un véhicule en remorque contre un obstacle fixe;
- catégorie 2 : un véhicule ou un véhicule en remorque contre un piéton, un cycliste ou un cyclomotoriste;
- catégorie 3 :
  - un cyclomoteur contre un cyclomoteur;
  - une motocyclette contre deux cyclistes ou deux cyclomotoristes;
  - un véhicule, excepté un deux-roues contre deux cyclistes ou cyclomotoristes;
  - un véhicule contre un véhicule excepté un deux-roues;
  - un véhicule, excepté un deux-roues, contre un véhicule en remorque;
- catégorie 4 :
  - trois véhicules entre eux, exceptés cyclistes ou cyclomotoristes;
  - deux véhicules et un véhicule en remorque entre eux;
  - deux véhicules en remorque entre eux;
- catégorie 5 : les accidents de roulage exceptionnels tels que : un train, tram ou autobus contre un véhicule ou un véhicule en remorque; les accidents en chaîne; les accidents d'avion.

Art. 34. Les prestations effectuées dans le cadre d'une expertise en matière d'accidents de roulage sont fixées forfaitairement comme suit :

- 13 heures pour ceux prévus dans la catégorie 1;
- 15 heures pour ceux prévus dans la catégorie 2;
- 22 heures pour ceux prévus dans la catégorie 3;
- 25 heures pour ceux prévus dans la catégorie 4.

Les prestations effectuées dans le cadre des expertises telles que prévues à la catégorie 5 sont portées en compte en conscience.

Al deze prestaties, in rekening gebracht volgens het uurtarief bepaald in artikel 45 van dit besluit, bevatten :

- de vaststellingen en opmetingen ter plaatse;
- het technisch onderzoek van de voertuigen;
- het opstellen van een voorafgaand verslag;
- de studie van het dossier;
- het opstellen en het verbeteren van het deskundig verslag;
- de opmaak van het fotografisch dossier met commentaar;
- de opmaak van het plan;
- de neerlegging van het deskundig verslag.

Art. 35. De verplaatsingskosten, de kosten voor het typen van het verslag, het maken van foto's en fotokopieën worden afzonderlijk in rekening gebracht met toepassing van artikel 45 van dit besluit.

Art. 36. De facturen en onkostennota's met betrekking tot de eventuele tussenkomst van derden waarop een beroep is gedaan, worden met een behoorlijke verantwoording in rekening gebracht.

Art. 37. De administratieve verzendingskosten ingevolge het tegensprekelijk karakter van een vonnis, geregeld in de artikelen 962 tot 992 van het Gerechtelijk Wetboek worden aan de deskundigen die deze uitgaven deden, terugbetaald.

Er wordt toegekend voor :

- een bij ter post aangetekende brief : 6,32 EUR;
- een gewone brief : 2,66 EUR;
- de verzending van een voorafgaand verslag : 2,66 EUR;
- de verzending van een definitief verslag : 2,66 EUR.

Een kopie van de betrokken briefwisseling dient te worden gevoegd bij het deskundig verslag.

HOOFDSTUK VI. — *Expertises inzake onderzoek van vezels en haren*

Art. 38. Voor het beschrijvend onderzoek en de bewaring van overtuigingsstukken wordt toegekend :

- voor het eerste stuk : 34,47 EUR;
- voor elk van de volgende stukken : 8,54 EUR.

Art. 39. Voor de monsternemingen en de voorbereidende opzoekingen van vezels en haren op overtuigingsstukken wordt 23,24 EUR toegekend. Hetzelfde bedrag wordt toegekend voor monsternemingen in een voertuig.

Dit bedrag dekt inzonderheid de kostprijs van de volgende twee prestaties :

- het afzonderen van vezels en haren op overtuigingsstukken door middel van een zelfklevend transparant blad : 7,80 EUR;
- het voorbereidend onderzoek van de monsternemingen (binoculair onderzoek), onderzoek, classificatie, selectie op grond van een macroscopisch onderzoek van de kleur, de lengte en de doorsnede; bewaring van de vezels en de haarmonsters, per transparant blad : 7,59 EUR.

Art. 40. Voor het microscopische onderzoek wordt toegekend :

Voor de vaststelling van de morfologische kenmerken, zoals lengte, doorsnede, kleur, afmeting, concentratie en verdeling van de pigmenten (haar), structuur van het merg (haar), onderzoek van de ontglanders (vezels), aanduiding van het weven en de fabricage van de vezel, oppervlaktekarakteristieken, enz... : 31,28 EUR per staal.

Art. 41. Voor de aanvullende onderzoeken wordt toegekend :

- 1° Voor macroscopisch onderzoek van een schubafdruk : 18,34 EUR per staal;
- 2° voor meting van de medullaire index : voor het macroscopisch onderzoek : 18,34 EUR per staal;
- 3° voor onderzoek van de doorsnede van een vezel/haar door middel van microtomie : voor onderzoek van de specifieke morfologische kenmerken : 23,14 EUR per staal;
- 4° voor infraroodmicrospectrometrie : voor de karakterisering van cosmetische producten en de bepaling van de chemische samenstelling van de vezels : 46,75 EUR per staal;
- 5° voor zichtbare microspectrometrie : voor het scheikundig onderzoek van capillaire kleurstoffen en de meting van de kleur van de vezels : 36,00 EUR per staal;
- 6° voor microfluorimetrie : voor het onderzoek van de fluorescentie van vezels en van kleurstoffen voor haren : 36,00 EUR per staal;

Toutes ces prestations, portées en compte aux taux horaires prévus à l'article 45 du présent arrêté, comprennent :

- les constatations et mesurages effectués sur les lieux;
- l'examen technique des véhicules;
- la rédaction d'un pré-rapport;
- l'étude du dossier;
- la rédaction et la correction du rapport d'expertise;
- l'établissement du dossier photographique avec commentaire;
- le tracé d'un plan;
- le dépôt du rapport d'expertise.

Art. 35. Les frais de déplacement, de dactylographie du rapport, de photographie et de photocopie sont portés en compte en application de l'article 45 du présent arrêté.

Art. 36. Les factures et notes des frais se rapportant à l'intervention éventuelle de tiers auxquels l'expert a dû faire appel sont portées en compte dûment justifiées et acquittées.

Art. 37. Les frais administratifs d'envoi de correspondance résultant du caractère contradictoire d'un jugement, régi par les articles 962 à 992 du Code judiciaire, auxquels les experts peuvent être confrontés leur sont remboursés.

Il est alloué pour :

- une lettre recommandée : 6,32 EUR;
- une lettre par envoi normal : 2,66 EUR;
- l'envoi du rapport préliminaire : 2,66 EUR;
- l'envoi du rapport définitif : 2,66 EUR.

Une copie de la correspondance concernée doit être jointe au rapport d'expertise.

CHAPITRE VI. — *Expertises en matière de fibres et poils*

Art. 38. Pour l'examen descriptif et la conservation des pièces à conviction, il est alloué :

- pour le premier objet : 34,47 EUR;
- pour chacun des objets suivants : 8,54 EUR.

Art. 39. Pour les prélèvements et les examens préliminaires des fibres et poils sur les pièces à conviction (le même montant est alloué pour les prélèvements dans un véhicule), il est alloué 23,24 EUR.

Ce montant représente notamment le coût des deux prestations suivantes :

- le prélèvement des poils et des fibres sur les pièces à conviction au moyen d'une feuille transparente autocollante : 7,80 EUR;
- l'examen préliminaire des prélèvements (examen au binoculaire) recherche, classification, sélection sur base d'un examen macroscopique de la couleur, la longueur et du diamètre; conservation des fibres et des cheveux échantillonnés, par feuillet transparent : 7,59 EUR.

Art. 40. Pour l'analyse microscopique, il est alloué :

Pour la détermination des caractéristiques morphologiques, telles que longueur, diamètre, couleur, taille, concentration et répartition des pigments (cheveu), structure de la moëlle (cheveu), examen des particules délustrantes (fibre), indication de tissage et fabrication de la fibre, caractéristiques de surface, etc... : 31,28 EUR par échantillon.

Art. 41. Pour les analyses complémentaires, il est alloué :

- 1° pour l'examen macroscopique d'une empreinte d'écaille : 18,34 EUR par échantillon;
- 2° mesure de l'indice médullaire : pour l'examen macroscopique : 18,34 EUR par échantillon;
- 3° analyse de la section d'une fibre/cheveux par microtomie : pour l'examen de caractéristiques morphologiques spécifiques : 23,14 EUR par échantillon;
- 4° microspectrométrie infra-rouge : pour la caractérisation des produits cosmétiques et la détermination de la composition chimique des fibres : 46,75 EUR par échantillon;
- 5° microspectrométrie visible : pour l'analyse chimique des colorants capillaires et la mesure de la couleur des fibres : 36,00 EUR par échantillon;
- 6° microfluorimétrie : pour l'analyse de la fluorescence des fibres et des colorants des cheveux : 36,00 EUR par échantillon;

7° voor meting van de dubbele breking : 24,53 EUR;

8° voor TLC : voor de scheikundige ontleding van de kleurstoffen (haren en vezels), shampoo en andere capillaire producten : 47,44 EUR per staal;

9° voor meting van het smeltpunt : voor het karakteristieke smeltpunt van de scheikundige aard van vezels : 21,64 EUR per staal;

10° voor elektronenmicroscopie : voor het onderzoek van bijzondere kenmerken en misvormingen : 80,19 EUR.

HOOFDSTUK VII. — *Bepaalde bewerkingen inzake criminalistiek*

Art. 42. Er wordt toegekend :

I. voor het opsporen van afdrucken ter plaatse, per vordering : 23,48 EUR;

II. voor het nemen van vinger-, palmafdrucken of andere afdrucken op een lijk : 26,46 EUR;

III. voor het nemen van dezelfde afdrucken meer dan drie dagen na de dag van het overlijden : 35,26 EUR;

IV. voor het nemen van dezelfde afdrucken na herstel van de vingertoppen, dezelfde bedragen verhoogd met 26,46 EUR;

V. voor het vergelijken van de opgenomen afdrucken met de vingerafdrucken van personen met naam aangewezen in de vordering :

a) voor elk van de eerste vergelijkingen : 17,58 EUR;

b) voor elk van de volgende acht : 9,36 EUR;

c) voor elk van de volgende, de vijftigste inbegrepen : 2,87 EUR;

d) voor elk van de volgende, vanaf de eenenvijftigste : 1,11 EUR;

VI. voor het opsporen van de kenmerken, tracering en nummering met inkt op de vergrotingen, per identificatie : 35,26 EUR;

VII. voor het afgietsel van een voetspoor en de ontleding : 17,58 EUR; per extra afgietsel : 7,04 EUR;

VIII. voor het vergelijken van een afgietsel, tekening of foto van een voetspoor met voeten, schoenen, kousen of sokken, daaronder begrepen de beschrijving ervan, voor de eerste drie vergelijkingen : 18,76 EUR;

voor elk van de volgende : 7,04 EUR;

IX. voor het nemen van een afdruk van een spoor van braak met een tweede afgietsel : 17,58 EUR;

X. voor het vergelijken van een afdruk van een spoor van braak met werktuigen, voor de vergelijking met ieder der eerste drie werktuigen : 17,58 EUR;

voor de vergelijking met elk van de volgende : 7,04 EUR.

HOOFDSTUK VIII. — *Expertises van verschillende aard*

Art. 43. De honoraria van de scheikundigen, deskundigen in eetwaren, worden vastgesteld overeenkomstig het tarief dat, met toepassing van het ministerieel besluit van 13 december 1974 op de vervalsing van levensmiddelen, is vastgesteld. Deze honoraria omvatten alle kosten van uitvoering van de ontledingen, alsook die van de terzake noodzakelijke benodigdheden.

Art. 44. Er wordt aan de veeartsen toegekend :

I. voor een onderzoek : 17,58 EUR;

II. voor een lijkopening : 52,97 EUR;

III. voor het afzonderen van organen, ingewanden en projectielen : 29,36 EUR.

HOOFDSTUK IX. — *Prestaties die niet zijn bepaald in de loonschaal*

Art. 45. Voor de prestaties van deskundigen waarin deze loonschaal niet voorzien, gelden volgende uurtarieven :

1° hoogleraren : 69,49 EUR;

2° specialisten in de wetsgeneeskunde : 60,74 EUR;

3° deskundigen houder van een universitair diploma of van een diploma uitgereikt door een erkende instelling van hoger onderwijs van het lange type, bedrijfsrevisoren, accountants : 52,97 EUR;

4° de andere deskundigen : 41,19 EUR.

De uurtarieven kunnen slechts in uitzonderlijke omstandigheden en om behoorlijk gegronde redenen worden overschreden, zulks op voorstel van de verzoekende autoriteit en na akkoord van de Minister van Justitie.

7° mesure de la biréfringence : 24,53 EUR;

8° TLC : pour l'analyse chimique des colorants (cheveux et fibres), shampooing et autres produits capillaires : 47,44 EUR par échantillon;

9° mesure du point de fusion : pour le point de fusion caractéristique de la nature chimique des fibres : 21,64 EUR par échantillon;

10° microscopie électronique : pour l'analyse de caractéristiques et d'altérations particulières : 80,19 EUR.

CHAPITRE VII. — *Certains travaux de police scientifique*

Art. 42. Il est alloué :

I. pour la recherche d'empreintes sur place, par réquisitoire : 23,48 EUR;

II. pour la prise d'empreintes digitales palmaires ou autres sur un cadavre : 26,46 EUR;

III. pour les mêmes prises d'empreintes plus de trois jours après celui du décès : 35,26 EUR;

IV. pour les mêmes prises d'empreintes en cas de régénération des pulpes digitales, les mêmes sommes augmentées de : 26,46 EUR;

V. pour comparaison des empreintes relevées avec les fiches papillaires des personnes nommément désignées dans le réquisitoire :

a) pour chacune des premières comparaisons : 17,58 EUR;

b) pour chacune des huit suivantes : 9,36 EUR;

c) pour chacune des suivantes jusqu'à la cinquantième inclusive : 2,87 EUR;

d) pour chacune des suivantes, à partir de la cinquante et unième : 1,11 EUR;

VI. pour le repérage, le traçage et le numérotage à l'encre, sur les agrandissements, par identification : 35,26 EUR;

VII. pour le moulage d'une empreinte de pas et l'analyse : 17,58 EUR; par moulage supplémentaire : 7,04 EUR;

VIII. pour la comparaison d'une empreinte de pied moulée, dessinée ou photographiée, avec des pieds, des chaussures, des chaussettes, y compris la description de ceux-ci, pour chacune des trois premières comparaisons : 18,76 EUR;

pour chacune des suivantes : 7,04 EUR;

IX. pour la prise des empreintes d'effraction avec surmoulage : 17,58 EUR;

X. pour la comparaison d'une empreinte d'effraction avec des outils pour la comparaison avec chacun des trois premiers outils : 17,58 EUR;

pour la comparaison avec chacun des suivants : 7,04 EUR.

CHAPITRE VIII. — *Expertises en matières diverses*

Art. 43. Les honoraires des chimistes, experts en denrées alimentaires, sont fixés conformément au tarif établi en application de l'arrêté ministériel du 13 décembre 1974 relatif à la falsification des denrées alimentaires. Ces honoraires comprennent tous les frais d'exécution des analyses, ainsi que ceux des fournitures nécessaires à celles-ci.

Art. 44. Il est alloué aux vétérinaires :

I. pour une visite : 17,58 EUR;

II. pour une ouverture de cadavre : 52,97 EUR;

III. pour tout prélèvement d'organes, de viscères et de projectiles : 29,36 EUR.

CHAPITRE IX. — *Prestations non prévues au barème*

Art. 45. Les prestations des experts non prévues au présent barème sont honorées selon les taux horaires suivants :

1° professeurs d'université : 69,49 EUR;

2° spécialistes en médecine légale : 60,74 EUR;

3° experts porteurs d'un diplôme universitaire ou d'un diplôme délivré ou par un établissement d'enseignement supérieur de type long reconnu, réviseurs d'entreprise, experts comptables : 52,97 EUR;

4° les autres experts : 41,19 EUR.

Les taux horaires ne peuvent être dépassés que dans des circonstances exceptionnelles et pour des raisons dûment justifiées, sur proposition de l'autorité requérante et après accord du Ministre de la Justice.

De tarieven omvatten alle algemene onkosten van de deskundige, met uitzondering van de verplaatsingskosten, van de kosten voor het typen van het verslag, het maken van foto's en fotokopieën, waarvoor volgende vergoedingen worden toegekend :

a) verplaatsingen : per kilometer wordt 0,6354 EUR toegekend. In dat bedrag zijn de wagenkosten en de duur van de verplaatsing begrepen. De kosten worden berekend overeenkomstig artikel 65 van het Algemeen Reglement op de gerechtskosten in strafzaken (koninklijk besluit van 28 december 1950);

b) typen : 2,98 EUR per bladzijde van 30 regels. De vergoeding geldt voor de originele versie alsmede voor twee afschriften;

c) fotokopieën : 0,05 EUR/stuk. Enkel de bijlagen bij het verslag worden vergoed;

d) fotograferen :

kleurenfoto's en zwart-witfoto's :

formaat 9x13 en 10x15 : 0,95 EUR

13x18 : 1,92 EUR.

Indien de deskundige ten behoeve van zijn archief van de foto een dubbel laat maken, kan een aanvullende vaste vergoeding van 0,24 EUR per foto in rekening worden gebracht. Deze foto's moeten niet bij de kostenstaat en honoraria worden gevoegd.

In de hierboven bedoelde vergoedingen zijn alle kosten begrepen, inzonderheid die voor de aankoop van de film, het ontwikkelen en afdrucken van de foto's, het eventuele gebruik van een flitslicht en de afschrijving van het materieel.

De B.T.W. betaald door de B.T.W.-plichtige deskundige is niet in die vergoedingen begrepen, maar hij kan het bedrag van die belasting terugvorderen. Voor de niet-B.T.W.-plichtige deskundigen worden de vergoedingen met de van toepassing zijnde B.T.W. verhoogd.

Een vergoeding van 16,97 EUR wordt verleend voor de werkzaamheden ter voorbereiding van het nemen van microfotografieën : de vergoeding wordt verleend zonder rekening te houden met het aantal te fotograferen elementen, noch met het aantal genomen foto's, behalve in verband met de ballistische onderzoeken waar zij wordt toegekend naar verhouding van het aantal te identificeren wapens. De foto's worden betaald op de hierboven omschreven wijze.

Wanneer andere formaten dan de hierboven vermelde zijn aangevend, worden de werkelijk gedragen kosten tegen overlegging van de factuur terugbetaald.

HOOFDSTUK X. — Algemene bepalingen

Art. 46. Aan de deskundige wordt een dubbel honorarium toegekend voor de werkzaamheden die moeten worden verricht tussen 20 uur en 8 uur, of vanaf zaterdag 8 uur tot maandag 8 uur of op een wettelijke feestdag.

In ieder geval moet die verplichting in de vordering worden gesteld.

Art. 47. Behoudens de bepaalde uitzonderingen, dekken de in dit besluit vastgestelde honoraria alle werkzaamheden en kosten van de deskundigen, namelijk de verslagen en het loon van de helpers.

HOOFDSTUK XI. — Slotbepalingen

Art. 48. Het ministerieel besluit van 11 juni 1999 tot vaststelling van het normaal bedrag van de honoraria der personen opgeroepen in strafzaken wegens hun kunde of hun beroep, wordt opgeheven.

Art. 49. In afwijking van de artikelen 148 en 149 van het koninklijk besluit van 28 december 1950, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 9 maart 1983, 14 november 1986 en 8 november 1994, tot vaststelling van het algemeen reglement van de gerechtskosten in strafzaken, worden de bedragen vastgesteld in dit besluit op 1 januari van elk jaar gekoppeld aan de schommelingen van het indexcijfer der consumptieprijzen zoals dit wordt toegepast voor de wedden van het personeel van de ministeries (volgens de gezondheidsindex).

Art. 50. De in dit besluit bedoelde bedragen worden op 1 januari van elk jaar vermenigvuldigd met een breuk, waarvan de teller het rekenkundig gemiddelde is van het indexcijfer der consumptieprijzen van de maanden augustus tot en met november van het voorafgaand jaar, en de noemer 109,20 (index van 2001). De honderdsten van de teller beneden vijf worden niet in aanmerking genomen en de honderdsten gelijk aan of boven vijf worden afgerond naar het hogere tiende.

Art. 51. Dit besluit treedt in werking de dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Brussel, 18 september 2002.

M. VERWILGHEN

Les taux comprennent tous les frais généraux de l'expert, à l'exception des frais de déplacement, de dactylographie du rapport, de photographie et de photocopie pour lesquels les indemnités suivantes sont allouées :

a) déplacements : il est alloué 0,6354 EUR par kilomètre. Ce montant comprend les frais de voiture et le temps consacré aux déplacements. Ceux-ci sont calculés conformément à l'article 65 du Règlement général sur les frais de justice en matière répressive (arrêté royal du 28 décembre 1950);

b) dactylographies : 2,98 EUR par page de 30 lignes. L'indemnité couvre la frappe originale ainsi que deux copies;

c) photocopies : 0,05 EUR/pièce. Seules les annexes au rapport sont indemnisées;

d) photographies :

photos "couleur" et "noir et blanc" :

format 9x13 et 10x15 : 0,95 EUR

13x18 : 1,92 EUR.

Si l'expert fait établir un double de la photo pour ses archives, une indemnité supplémentaire et forfaitaire de 0,24 EUR par photo peut être portée en compte. Ces photos ne doivent pas être jointes à l'état de frais et honoraires.

Les indemnités reprises ci-dessus s'entendent tous frais compris et notamment l'achat du film, le développement, le tirage, l'utilisation éventuelle d'un flash ainsi que l'amortissement du matériel.

Elles ne comprennent pas la T.V.A. que l'expert assujéti à cette taxe aura payée, mais dont il pourra récupérer le montant. Elles sont augmentées du taux de T.V.A. en vigueur pour les experts non assujéti à cette taxe.

Une indemnité de 16,97 EUR est accordée pour la mise en train préalable à la prise de microphotographies : elle est octroyée quel que soit le nombre d'éléments à photographier et de photos prises, sauf en ce qui concerne les examens balistiques où elle est allouée autant de fois qu'il y a d'armes à identifier. Les photos sont payées comme indiqué ci-dessus.

En cas d'utilisation de formats autres que ceux repris ci-dessus, les frais réellement exposés seront remboursés moyennant production de la facture.

CHAPITRE X. — Dispositions générales

Art. 46. Il est alloué à l'expert des honoraires doubles, pour les devoirs obligatoirement effectués entre 20 heures et 8 heures, ou du samedi 8 heures au lundi 8 heures, ou encore un jour férié légal.

Dans chaque cas, le réquisitoire doit indiquer cette obligation.

Art. 47. Sauf les exceptions prévues, les honoraires fixés par le présent arrêté couvrent tous les travaux et frais des experts, notamment les rapports et le salaire des aides.

CHAPITRE XI. — Dispositions finales

Art. 48. L'arrêté ministériel du 11 juin 1999, établissant le taux normal des honoraires des personnes requises en raison de leur art ou profession, en matière répressive, est abrogé.

Art. 49. Par dérogation aux articles 148 et 149 de l'arrêté royal du 28 décembre 1950, modifié par les arrêtés royaux des 9 mars 1983, 14 novembre 1986 et 8 novembre 1994, établissant le règlement général sur les Frais de Justice en matière répressive, les montants fixés dans le présent arrêté sont liés, au premier janvier de chaque année, aux fluctuations de l'indice des prix à la consommation tel qu'il est appliqué pour les traitements du personnel des ministères (selon l'indice santé).

Art. 50. Les montants prévus au présent arrêté seront multipliés, le 1er janvier de chaque année, par une fraction dont le numérateur est la moyenne arithmétique de l'indice des prix à la consommation des mois d'août à novembre inclus de l'année précédente et dont le dénominateur est 109,20 (index de 2001). Dans le numérateur, les centièmes d'unité inférieurs à cinq seront négligés et les centièmes d'unité égaux ou supérieurs à cinq seront arrondis au dixième supérieur.

Art. 51. Le présent arrêté entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Bruxelles, le 18 septembre 2002.

M. VERWILGHEN